

बर्गद्रिष्टि

Bargadristi Weekly

साप्ताहिक

वर्ष ८ अंक १२ पूर्णाङ्क ३४५

२०८० असोज १ गते सोमबार

Monday 18, Sept. 2023

पृष्ठ ८

मूल्य रु. १०-

इन्डो-अमेरिकन शक्तिकेन्द्रको दलालीमा दाहाल सरकार

काठमाडौं। प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभामा भाग लिन शनिवार अमेरिका प्रस्थान गरेका छन्। प्रधानमन्त्री दाहालले असोज ४ गते महासभालाई सचोधन गर्ने कार्यक्रम छ। असोज २ गते राष्ट्रपति जो बाइडेनले आयोजना गर्ने स्वागत समारोहमा प्रधानमन्त्री दाहाल सहभागी हुनेछन्। न्युयोर्कमा रहेदा दाहालले संयुक्त राष्ट्रसंघको दिगो विकास र जलवायासम्बन्धी शिखर सम्मेलनलाग्यत कार्यक्रमलाई सचोधन गर्ने तय भएको छ।

संयुक्त राष्ट्रसङ्गको ७८औं महासभाको उच्चस्तरीय सत्रलाई सचोधनपश्चात प्रधानमन्त्री दाहाल आगामी असोज ५ गते न्युयोर्कबाट चीनको औपचारिक भ्रमणका लागि हाउशाउ जाने कार्यक्रम छ।

प्रधानमन्त्री नेतृत्वको प्रतिनिधिमण्डलमा छोरी गंगा दाहाल, पराष्ट्रसचिव भरतराज पौडेयल र मन्त्रालयका अन्य वरिष्ठ अधिकारी सहभागी छन्। पराष्ट्रमन्त्री नारायणप्रकाश साउन

भने तयारीका लागि यसअधि अमेरिका पुगिसकेका छन्।

अमेरिका उद्युआद्धि प्रम दाहालले नेपालको शान्ति प्रक्रिया टुङ्गाउन अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसँगको सहयोगको लागि अपिल गर्ने बताए। उनले १८ वर्षसम्म सत्ताका दाउपेच र अन्तर्राष्ट्रिय शक्तिकेन्द्रको समेत चलखेलका करण बेपत्ता छानिवन अयोग र सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप अयोगले कुनै मुद्दा किनारा लगाउन सकेको छैन। बरु यसैलाई देखाएर पुष्पकमल दाहाललाई इन्डो-अमेरिकनहरूले आफ्झो स्वार्थमा नचाइहेका छन्। दाहालको सत्तापोहे र निहित महत्वाकांशलाई प्रयोग गर्दै उमीहरूले आफ्झो राणीतिक स्वार्थमा दाहाललाई उपयोग गरिरहेका छन्। र, दाहालले यही मुद्दाको नाममा फेरि मुलुकमा अन्तर्राष्ट्रिय शक्तिकेन्द्रको हस्तक्षेप निर्मायाउ खोजेको टिप्पणी आहिले भझिलेको छ।

दिल्ली र वासिङ्टनका लागि कफ्टेबल बनेको दाहाल सरकारले एकातिर दिल्लीको निर्देशन अनुसार नेपाललाई सचिवालय संशोधन गरी सनातन

हिन्दु राष्ट्र बनाउने, भारतले कब्जा गरेर राखेको नेपाली भूमि लिमियाधु-लिमुलेक-कालपानी क्षेत्रको दाबी छाइने, नेपालभित्र राजनीतिक, अधिकथ तथा धार्मिक चलखेल (हस्तक्षेप) गर्न निर्वाच छुट दिने र नेपालको जलसम्पदमा एकाधिकार प्रदान गर्ने सर्तमा भारतीय विस्तारवादी शासक दाहाललाई पाँचै वर्ष सत्तामा राख्न सहमत भएको समाचार खोतको दाबी छ। दाहाल सरकारको विरोध गर्दै आएको काग्रेसभित्रको इन्डो-अमेरिकन पक्षधर खेमा, जसले सरकार परिवर्तन र काग्रेस आफ्नै नेतृत्वको सरकारको पक्षमा जोडार रुपमा कुरा उठाउँदै आएको थियो, ले अचनाक नाटकीय रुपमा प्रम दाहाल अमेरिका उद्युआद्धि दाहाल सरकार पाँचै वर्षसम्म जानसक्ने अधिव्यक्ति दिन थालेका छन्। केही दिन पाहिले प्रम दाहाल स्वयम्भूत रुपमा राख्ने तरिकाले दावी गरेका थिए।

हिन्दु धर्मको पक्षमा वकालत गर्दै आएका काग्रेसका बरिष्ठ नेता शेखर कोइरालाको बरिष्ठ नेता शेखर कोइरालाको

यस्तो अभिव्यक्ति र काग्रेसभित्रका दिल्ली-वासिङ्टन नजिक भएका नेतृहरूको अभिव्यक्तिले यही देखाउँछ कि दाहाल सरकार देशको हितमाघन्दा पनि विस्तारवादी र साम्राज्यवादीहरूको स्वार्थको व्यवस्थापन गर्नीले लागेका छन्। कथित १२ बुँदै व्याख्यातक घोषणामार्फत एसपीसी बुव्हा पास गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेलका दाहालले एसपीसी कार्यान्वयनका लागि पनि आफ्नो प्रतिवेदन जनाइसेको छ र एसपीसीसँग एसपीपीका लागि पनि भित्रभित्र सहमति गरिसकेको खोलरुले दावी गरेका छन्। अमेरिकाको सैन्य रणनीतिको अधिन अंगको रुपमा रहेको एसपीसी परियोजनाको माध्यमबाट अपीक्काले चीनका विरुद्ध नेपाली भूमि प्रयोग गर्न खोजिरहेको छ। र, भित्रभित्र ज्वाइन्ट ट्रेनिङ लगायत विभिन्न सैन्य तयारी भझिलेको पनि खोलो दावी छ।

प्रम दाहाल सरकार इन्डो-अमेरिकन कितामा ढालिएको महसुस गरेको चीनले राजदूतमार्फत नेपालमा बढादो भारत निर्भरताको खुलेर विरोध

गचो। राजदूतको अभिव्यक्तिलाई लिएर राजनीतिक र कुट्टनीतिक वृत्तमा ठूलै विरोध भयो। र, प्रम दाहालले बालुवाटारमा बोलाएर चिनियाँ राजदूत छन् सोडसँग स्पष्टीकरण सोधिएको समेत खोलो दावी छ। अमेरिका हुँदै चीन भ्रमणमा निस्केका प्रम दाहालले आफ्नो भ्रमणको पूर्वसन्ध्यामा देखाएको यस्तो गतिविधिले भित्रेकी मुलुक भस्किएको छ। र, उसले पनि नेपाली भूमि आफूविरुद्ध प्रयोग हुने हो कि भनेर आफ्नो उपस्थितिलाई सघन बनाइराखेको छ। चीनका विरुद्ध घोषित रुपमा मोर्चाबदी गरेका आमेरिका र भारतसँग दाहाल सरकार नजिकिएपछि चीन सम्भित बन्नु स्वभाविक हो। कुट्टनीतिक सन्तुलन कायम नगर्ने र नेपाली भूमि चीनका विरुद्ध प्रयोग भए चीन चुप लागेर नबस्ने र त्यको कडा जवाफ (प्रतिक्रिया) दिने सकेत उसले दिइसकेको छ। यस्तो अवस्थामा नेपालका शासकहरूले आफ्नो सत्तावार्थ भन्दा पनि समग्र देशको राष्ट्रिय स्वाधीनतालाई बाँकी ६ येजमा

काठमाडौं। क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपाल काठमाडौं महानगर वडा नं १० को एकता अधिवेशन तथा प्रशिक्षण सम्पन्न

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी मोरडुको कार्यक्रममा प्रहरी हस्तक्षेप



□ अस्सा बानियाँ

विराटनगर/क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी मोरडु

गरेको शान्तिपूर्ण प्रदर्शनमा प्रहरीले हस्तक्षेप गरेको छ। आज बुधबार क्रान्तिकारी बाँकी ७ येजमा

काठमाडौं महानगर वडा नं. १० को एकता अधिवेशन तथा प्रशिक्षण सम्पन्न



काठमाडौं। क्रान्तिकारी

कम्युनिस्ट पार्टी,

नेपाल

काठमाडौं

क्रान्तिकारी

शब्दमूलस्थितबुद्धमार्गोलमाशिनाराम

सम्पन्न भएको

बाँकी ७ येजमा

काठमाडौं।

क्रान्तिकारी

कम्युनिस्ट पार्टी

महानगर

वडा

नं १०

को

एकता

अधिवेशन

तथा

प्रशिक्षण

सम्पन्न

भएको

ले

सम्पन्न

सम्पादकीय

संक्रमणकालीन व्यायमा अतिरिक्त ढाउपेच

प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डले संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासभामा नेपालको शान्तिप्रक्रिया दुँयाउनका लागि अन्तर्राष्ट्रिय समूदायसँग सहयोगको अपिल गर्ने बताएका छन्। शान्तिप्रक्रियाका १७ वर्षपछि प्रचण्डले फेरि शान्तिप्रक्रियाको बाँकी काम सम्पन्न गर्न अन्तर्राष्ट्रिय समूदायलाई गुहारेका छन्। प्रधानमन्त्री दाहालको यो भनाइले शान्तिप्रक्रियाको नाममा फेरि विदेशी हस्तक्षेप निम्त्याउन खोजिएको टिप्पणी राजनीतिक वतमा भइहेको छ।

केही समयअधि नेपाल भ्रमणमा आएका अमेरिकी सिनेटर क्रिस भ्यान होलेनले पनि नेपालको शान्तिप्रक्रियाका विषयमा विशेष चासो व्यक्त गरेका थिए । एमाले संसदीय दलको कार्यालयमा एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीसँग भेटवार्ता गर्दै सिनेटर होलेनले नेपालको शान्तिप्रक्रिया कसरी अधि बढ्छ र निष्कर्षमा पुछ भन्ने विषयमा चासो व्यक्त गरेका थिए । जवाफमा एमाले अध्यक्ष ओलीले अन्तर्राष्ट्रीय प्रतिवद्धता, सर्वोच्च अदालतको फैसला र पीडितमैत्री हुने गरी शान्तिप्रक्रिया दुंगोमा पुनरे बताएका थिए ।

केही समय पहले नेपालका लागि अपरिकी राजदूत च्याणडी बेरी, बेलायतका निकोला पोलिटसहित अस्ट्रेलिया, स्वीट्रजरल्याण्ड र युरोपेली संघका निमित राजदूतले भेटेर ओलीसँग सझकमणकालीन न्यायसभन्धी ऐन संशोधनमा खेले भूमिकाका विषयमा कुरा गरेका थिए । ऐन संशोधनका लागि बनेको विधेयकमा सहमति जुटाउन प्रधानमन्त्री प्रचण्डले प्रमुख प्रतिपक्षी दलका नेता एवं नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीसँग पटक पटक कुरा गरेका छन् ।

प्रतिपक्ष नेकपा एपालेले अहिलेको विधेयक जस्ताको तस्तै पारित गरिए पीडिटलाई न्याय नहुने धारणा राख्दै आएको छ । संक्रमणकातीन न्यायको विषय धाँटीमा भुण्डियाएको तबारजस्तै भएको छ प्रम प्रचण्डलाई । यसैलाई देखाएर प्रचण्डबाट आफ्नो स्वार्थ अनुकूलको काम गराउँदै आएका छन् विदेशी शक्तिकोद्दर्शने । प्रचण्डले आफू जेल जाने, हेग जाने डरले विदेशी शक्तिकेद्वारा दबाब र प्रभावमा परेर देश र जनताको हित विपरीतको कार्य गरिरहेका छन् ।

अन्तर्राष्ट्रिय कानून अनुकूल हुने गरी तथा पीडितलाई न्याय र राहत अनि पीडिकलाई दण्डित बनाउने गरी कानून आउनुपर्छ, गम्भीर घटनामा क्षमादान हुन नहुने सर्वोच्च अदालतको आदेश पनि वास्ता गर्नुपर्छ भन्दै एमालेको अडानका कारण विधेयकमा सहमति जुटेको छैन । विसं २०६३ माइसर ५ गते सरकार र तत्कालीन जनयुद्धरत माओवादी पक्षबीच भएको बृहत् शान्ति समझौतामा ६ महिनाभित्र सङ्क्रमणकालीन न्यायका विषय दुन्हो लगाउने भनिएको थियो । तर १७ वर्ष विदितसदा पनि संक्रमणकालीन न्यायको विषय दुइशायाइएको छैन । विदेशी शक्तिकेन्द्र र दलाल संसदवादी शक्तिहरुको स्वार्थपूर्ण दाउपेचका कारण यो मुद्घा नराप्रार्थी गिजोलिएको छ ।

यसबीचमा गरित सत्य निरूपण अनि बेपत्ता छानबिन जस्ता आयोगहरूले ६० हजारभन्दा धेरै उजुरी सङ्कलन गरे पनि पीडितलाई न्याय र परिपूर्णको काम हुन सकेको छैन । गत फालुन २५ मा संसदमा दर्ता भएको बेपत्ता पारिएको छानबिन, सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन २०७१ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक अहिलेसम्म पनि अलपत्र अवस्थामा रहेको छ ।

विसं २०८० को वैशाख १५ गते संसद्या सामान्य छलफल भएपछि त्यसलाई प्रतिनिधिसभाको कानुन, न्याय तथा मानवअधिकार समितिमा पठाइएको थियो । पछिल्लो संशोधन विधेयक दर्ता भए लगतै त्यसको विभिन्न कोणबाट आलोचना भएका थिए । पीडितहरूले न्याय नपाइने अवस्था आउने भनेका थिए भने अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूले पनि त्यसका विभिन्न प्रावधानको आलोचना गरेका थिए । विधेयकले मूल ऐनको दफा २ मा संशोधन गर्दै सशस्त्र द्वन्द्वको बेला निःशक्त व्यक्ति वा जनसमुदायविरुद्ध लक्षित गरी वा योजनाबद्ध रूपमा भएको क्रूर यातना दिई वा निर्ममतापूर्वक ज्यान मारेको, जबर्जस्ती करणी, जबर्जस्ती बेपत्ता पारिएको कार्य तथा अमानवीय वा क्रूरतापूर्वक दिइएको यातनालाई मात्र मानवअधिकारको गम्भीर उल्लङ्घन भनी व्याख्या गरेको छ । उसले हत्या, यौनजन्य हिंसा, शारीरिक तथा मानसिक यातना, अपहरण, घरजग्गाबाट विस्थापन

जस्ता अपराधलाई मानवअधिकारको उल्लङ्घन मात्र भेसेको छ। साथै उसले मूल ऐनको दफा २२ मा संशोधन गर्दै ‘पीडक वा पीडितले आयोग समक्ष मेलमिलापका निमित्त निवेदन दिएमा आयोगले पीडितको स्वतन्त्र सहमतिमा मानवअधिकारको गम्भीर उल्लङ्घन बाहेकका मानवअधिकार उल्लङ्घनका घटनाका पीडक र पीडितबीच एक आपसमा मेलमिलाप गराउन सक्नेछ’ भनिएको छ। सो विधेयक दर्ता हुनासाथ एनेस्टी इन्टरन्याशनल, त्युमन राइद्रस वाच तथा इन्टरनेशनल कमिसन अफ जुरिस्ट्सले एक संयुक्त विज्ञापित जारी गर्दै नेपालको सङ्क्रमणकालीन न्यायका कानुन संशोधन गर्ने विधेयकले उक्त देशको घेरेलु कानुन वा अनर्ताई या कानुनी दायित्व पूरा नगर्ने र यही हालतमा पारित भए पीडितलाई ‘न्याय नहुने’ उल्लेख गरेका थिए।

देश र जनताको हितमा भन्दा पनि विदेशी शक्तिको इशारामा चल्ने पार्टीहरु भएका कारण संक्रमणकालीन न्यायको मुद्दालाई राजनीतिक दोउपेचको मुद्दा बनाइएको छ । यसले विदेशी हस्तक्षेपलाई थप निम्त्याउने र सघन बनाउने देखिएको छ । यो मुद्दालाई देशभित्रै सर्वदलीय सहमतिबाट यथाशिश्रुतुंगाउनुपर्छ । सत्तास्वार्थका लागि निर्देशी दृष्टिक्षेप तिरात्मापारे कर्मी तर गरिनार्दैन् ।

नेपालले आफ्नो देशको चुच्चे नक्सा जारी गर्नुअघिनै चीन र भारतले नेपालको लिम्पियाधुरालाई छिदे शीय व्यापारिक बिन्दू घोषणा गरेका थिए । त्यतिबेला पनि नेपालले औपचारिक र भरपर्दो किसिमले प्रतिवादगर्न सकेको थिएन । त्यसैको परिणातिस्वरूप चीनको नक्सामा नेपालको चुच्चेनक्सा अंकित हुन नसकेको हो । जसकाबारेमा नेपालको सरकारले आफ्नो ब्रटी स्वीकार गर्नपर्ने अवस्था छ ।



● डा. केशव देवकोटा ●

नेपालले आफ्नो देशको चुच्चे नक्सा जारी गर्नुअघिनै चीन र भारतले नेपालको लिम्पियाधुरालाई छिदे शीय व्यापारिक बिन्दू घोषणा गरेका थिए । त्यतिबेला पनि नेपालले औपचारिक र भरपर्दो किसिमले प्रतिवादगर्न सकेको थिएन । त्यसैको परिणातिस्वरूप चीनको नक्सामा नेपालको चुच्चेनक्सा अंकित हुन नसकेको हो । जसकाबारेमा नेपालको सरकारले आफ्नो ब्रटी स्वीकार गर्नपर्ने अवस्था छ ।

फेरिए नेकांका सभापति शेरबहादुर देउवा र माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष दाहालनै आलोपालो प्रधानमन्त्री हुनुभएको थियो । त्यातिबेला नेपालको तत्कालीन सरकारले खासै चिनियाँ पारवहनलाई प्राथमिकतामा राखेन । त्यसपछि नेपालमा फेरि ०७४ को निर्वाचनपछि केपी ओली प्रधानमन्त्री भएपछि प्रोटोकललाई अन्तिमरूप दिइयो र तत्कालीन राष्ट्रपति बिद्युदेवी भण्डारीको चीन भ्रमणकाक्रममा हस्ताक्षर हुनसकेको थियो । जसअनुसार चीनले नेपाललाई चारवटा सामुद्रिक बन्दरगाह प्रयोगागर्ने अनुमति दिएको छ । ती चारवटा बन्दरगाहमा बेइजिङ नजिकैको थियानचिन, च्याइसु प्रान्तको लियानयुनकाड, क्वाइंटोड प्रान्तको पश्चिमार्पणे चानचियाड र सन्चन बन्दरगाहहरू रहेका छन् । चीनले त्यातिबेला संभौतामा उल्लेख नभएका अन्य सामुद्रिक बन्दरगाह पनि नेपालले निर्वाधरूपमा प्रयोगागर्न पाउने भनेको थियो । त्यसैगरी चीनका सिंगाच्छे, ल्हासा र लान्चौ तीनवटा सुख्खा बन्दरगाह पनि नेपालले प्रयोगागर्न पाउने भनिएको छ । त्यातिबेलाको संभौताअनुसार नेपाल र चीनबीच छवटा नाकाबाट व्यापार हुने उल्लेख गरिएको छ । जसमा तातोपानी, करेड, किमाथांका, कोराला, यारी र ओलाइचुडगोला नाका रहेका छन् । जसमध्ये ओलाइचुडगोला, किमाथांका र कोरालाचाहिँ हालसम्म खुल्ल बाँकी रहेका छन् । नेपालले चीनसँग यातायात तथा पारवहन सम्भौता गरेपछि भारतीय भूमि नछोइकन सम्प्रदानम नेपालको पहुँच स्थापना भएको भनिएको थियो । नेपालले भारतसँग पनि यातायात तथा पारवहन संभौता गरेको छ । भारतले नेपाललाई कलकत्ता र विशाखापट्टनम बन्दरगाहमात्र प्रयोगागर्न सुविधा दिएको छ । यस्तो अवस्थामा पनि नेपालले भारतीय बन्दरगाहको मात्र प्रयोगादै आएको छ । चिनियाँ बन्दरगाह प्रयोग गरेर तेश्रो देशबाट नेपालमा पहिलोपटक यही भाद्र महिनाको मध्यमा मात्र आयात भएको छ । भियतनामबाट नेपालका लागि आयात गरिएको बेसार बोकेको कटेनर तातोपानी नाकाबाट नेपाल प्रवेश गरेको थियो । यससँगै लामो समयदेखि थारी रहेको नेपाल-चीन व्यापार तथा पारवहन सम्भौता कार्यान्वयनमा आएको ठानिएको छ । २०७२ चैत आठगते चीनसँग पारवहनका लागि भएको संभौताको कार्यान्वयन आठबर्षपछि मात्र हुनसकेको छ । नेपाल चीन चेम्बर अफ कमर्सका अध्यक्ष त्रिभुवन तुलाधर सञ्चालक रहेको तुन्हे ट्रान्स हिमालयन ट्रेडिङ कम्पनीले चीनको तियान्जेन सामुद्रिक बन्दरगाह प्रयोगागरी सामान आयात गरेको हो ।

सामान भारत हुँदैआएको भए ४५ दिनसम्म लाम सक्थ्यो । चीनबाट सामान आयातगर्दा धेरै ठूलो खर्च नलाग्ने, बन्दरगाह शुल्क पनि कम रहेको, कट्टेनर सफारीमे शुल्क पनि एकदमै कम रहेको ब्यापारीहरूको भनाई छ । चीनमा तीन दर्जनभन्दा बढी मुख्य र ठूला बन्दरगाहकासाथै अन्य साना बन्दरगाह पनि प्रशस्त रहेका छन् । जसमध्ये नेपालसँग व्यापार सम्बन्ध भइरहेका मुख्य बन्दरगाहमा क्वाडचौ, शाडहाई, थिआनचिन, सनचनलगायतका ठूला बन्दरगाह हुन् । चीनको स्थलमार्ग भएर केरूड पुन सबैभन्दा नजिकको बन्दरगाह थिआनचिन रहेको छ । सो बन्दरगाहबाट बेइजिउ नजिकै पर्छ । जुन काठमाडौंबाट करिव साढे छहजार किलोमिटरको दूरीमा रहेको छ । अधिकांश युरोपेली मुलुकसँग चीनले मालबाहक रेलबाट व्यापाराई आएको छ । जसलेर्गादा नेपालले पनि चिनियाँ रेलमार्फत युरोपसम्म व्यापारगर्न पाउँने/सक्ने अवस्था छ । चीनसँग नेपालले रेल सञ्जाल र बहुउद्देश्यीय हिमालय वारपार सञ्जाल बीआरआई परियोजनाका लागि प्रस्ताव गरेको हो । बीआरआईको दोश्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनले नेपालले राखेको सञ्जाल विस्तारको प्रस्तावलाई स्वीकार गरेको थियो । चिनियाँ राष्ट्रपति सी जिन पिङ्को नेपाल ग्रमणकाक्रममा ०७६ मै २० वटा सम्झौता भएका थिए । ति संझौताहरूको पनि हालसम्प मूर्णत कार्यान्वयन हुन सकेका छैनन् । जसमा सीमा व्यवस्थापन प्रणाली, नेपाल सरकार र जनगणतन्त्र चीनबीचको एक्सचेन्ज र प्रशासन क्षमता अभिवृद्धिमा सहयोग, नेपाल आपाराधिक मामिलामा पारस्परिक कानूनी सहयोगकाबाटे नेपाल र जनगणतन्त्र चीनबीचको सन्धि, नेपाल र चीनकोबीचमा सगरमाथा र भुमुलझ्मा संरक्षण सहयोगमा सम्झौता पत्र, नेपालको भौतिक पूर्वाधार र यातायात मन्त्रालय र जनगणतन्त्र चीनको यातायात मन्त्रालयबीच चीन-नेपाल क्रस-सीमा रेलमार्ग परियोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन र सीमा सुरक्षा उपकरण र कार्यालय उपकरणका लागि पत्रको आदान-प्रदान लगायत रहेका छन् । चीनले राष्ट्रपति सिको नेपाल ग्रमणमा भएका सहमति र संझौताको कार्यान्वयनमा निरन्तर जोडिदै आएको छ । प्रधानमन्त्री दाहालको यसपटकको चीन ग्रमणकाक्रममा पनि त्यसबारे कुरा उठानेवाला छ । चीनले गत भदौ ११ गते सार्वजनिक गरेको आफ्नो देशको नक्सामा नेपालको पुरानै नक्सा राखेपछि राजनीतिदेखि कूटनीतिक वृत्तसम्म चर्चा पाएको थियो । चार वर्षअघिनै संसदबाट समेत पारितभएको चुच्चे नक्साबाटे नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय समुदायलाई जानकारी गरायोकि गराएन भने विषयमा तत्कालीन र वर्तमान सरकारका अधिकारीहरू आरोप-प्रत्यारोप चलिरहेको छ । जसमा नेपालले छिमेकी देशहरूलाई त्यसबारे जानकारीनै नगराएको

नेपालगञ्जका विभिन्न गाउँपालिकाका वडाहरूमा एकता अधिबेशन सम्पन्न



नेपालगञ्ज । क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी नेपालले खजुरा गाउँपालिकाको वडान ६ मा जाकिर सचिव रहने

दुडुवा गाउँपालिकाको एकता भेला पनि २३ भद्रौमा सम्पन्न भएको छ कमरुद्दिन सत्यानिको संयोजकत्वमा २५ सदस्यीय

त्यसै गरि २६ गते नैनापुर गाउँपालिकामा पनि हंसराजको संयोजकत्वमा २५ सदस्यीय पलिका संगठन समिति गठन

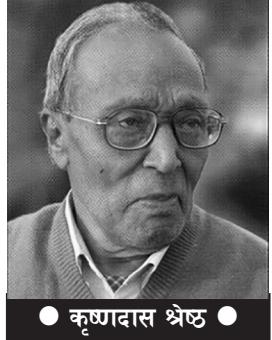
परिवर्तनको सम्बाहक

WELCOME मूलबाटो WELCOME

सत्यतथ्य निष्पक्ष खबर तथा

प्रचारका लाग सध हत र पढन गरे

संयुक्त मोर्चाबारे



● कृष्णदास श्रेष्ठ

अहिले संयुक्त मोर्चाको अनुभव र त्यसबाबे सिक्कुपर्ने शिक्षाबाबे चर्चा गर्दा, हामीले दश-वर्षे गृह-युद्धको बेलामा र महान क्रान्तिको सुरुको अवधिमा समेत भएका गल्तीहरूको समीक्षा गर्नुपर्छ । महान क्रान्तिको बेलामा हाम्रो एउटा साम्राज्यवाद-विरोधी तथा सामन्तवाद-विरोधी राष्ट्रिय संयुक्त मोर्चा थियो, तर कोमिडाठाभिरको प्रतिक्रियावादी समूहको क्रान्तिप्रति विश्वासघातको कारणले गर्दा, पछि गएर त्यसको विघठन भयो । सर्वहारावर्गको अगुवा, कम्युनिष्ट पार्टी पराजित भयो र ग्रामीण इलाकाकार्प लाम्पुच्यो, र त्यहाँ त्यसले भूमि क्रान्तिलाई कार्यान्वित गर्न जनतालाई परिचालित गन्यो, मजदूर, किसान र सैनिकहरूको परिषद्को रूपमा लाल राजनीतिक सत्ताको स्थापना गन्यो र मजदूर-किसान लालसेनाको समर्थन गन्यो । त्यस अवधिको संयुक्त मोर्चा सामन्ती उत्पीडन र कोमिटाड शासनका विरुद्ध जनवादी मजदूर-किसान राष्ट्रिय संयुक्त मोर्चा थियो । सेप्टेम्बर १८ तारिखको घटनापछि, हामी जापान-विरोधी राष्ट्रिय संयुक्त मोर्चातर्फ लायौँ । महान क्रान्ति, दश-वर्षे गृह-युद्ध, र जापान-विरोधी प्रतिरोध युद्ध- यी तीन अवधिहरूमा संयुक्त मोर्चाको रूप र चरित्र फेरिएका छन्, तर त्यो संघेभरि नौलो-जनवादी संयुक्त मोर्चा रहेको छ, किनभने त्यसको राजनीतिक आधार सँदा नौलो जनवाद रहेको छ । नौलो-जनवादी संयुक्त मोर्चा साम्राज्यवाद र सामन्तवादको विरुद्ध सर्वहारावर्गको नेतृत्वमा व्यापक जनवादको संयुक्त मोर्चा हो । कमरेड माओत्सेतुडले यसलाई बडो स्पष्टसित राखेका छन्- एउटा सुदृढ, नौलो-जनवादी संयुक्त मोर्चा स्थापना गर्नका लागि, हामीमा शत्रु, हाम्रो आफै पीकि “कमाण्ड गर्ने अधिकारी” को सवाल बारे स्पष्ट समझदारी हुनुपर्छ । क्रान्तिको क्रममा, शत्रु र हामीबीचका सम्बन्धमा र द्वन्द्वरत शिविरहरूमा बाराबर भएका परिवर्तनहरू र साथै सर्वोपरि परिस्थितिमा भएको निरन्तर परिवर्तनले गर्दा, संयुक्त मोर्चाको समस्याहरू निकै जटिल रहेका छन् । हामीले कमरेड माओत्सेतुडद्वारा खुट्टाइङ्का तीन समस्याहरूलाई ध्यानमा राखेर संयुक्त मोर्चाको अनुभव र त्यसबाट सिक्कुपर्ने पाठको अध्ययन गर्नुपर्छ ।

कहिले विभाजित हुन द्याले परिस्थिति अझ बढी जटिल बन्यो, खासरूपले प्रत्येक वर्गको प्रतिनिधित्व गर्ने मानिसहरूले आफ्नो निष्ठा फेरिरहेदा त्यसरी जटिल बन्यो । महान क्रान्तिको सुरुको अवधिमा, च्याङ्काङ्काइसेकले समग्र रूपमा पुँजीपतिवर्गको प्रतिनिधिको भूमिका खेले । तर १९२६ मार्च २० तरिखको चोडशान युद्धपोत घटनापछि, उनी छिड्वेसित दूला जमिन्दारहरू र दूला पुँजीपतिवर्गको पक्षमा लागे । महान क्रान्तिको सुरुको अवधिमा, वाडिसिड्वी पनि पुँजीपतिवर्गका एकजना प्रतिनिधि थिए, मध्ययम अवधिमा उनी निकै क्रान्तिकारी थिए र निम्न-पुँजीपतिवर्गको निकट थिए, अनि उहान अवधिमा उनी फेरि दूला जमिन्दार र दूला पुँजीपतिवर्गतर्फ लागें । साराशमा, सबै वर्गका प्रतिनिधिहरू फेरिन सक्छन् । चीनको नौलो-जनवादी क्रान्तिभर, खासरूपले प्रतिरोध युद्धको बेलामा, साम्राज्यवादी र सामन्ती शक्तिहरूमा दला परिवर्तनहरू भएका छन् ।

क्रान्तिकारी संघर्षका वितेका २५ वर्षमा, संयुक्त मोर्चामा भएका परिवर्तनहरू कर्ति तास्मतार, कर्ति दूला र कर्ति जटिल खेका छन् भने हाम्रो विचारमा स्पष्ट भएस अनुसन्धान गर्न र विश्लेषणात्मक ढांगले तीनको अध्ययन गर्न सामर्थ्यवान हुनुपर्छ । माझोत्सेतुद्वारा प्रतिनिधित्व गरिएको विचारको दिशाको अनुशरण गर्नेहरूले इतिहासको क्रममा बदलिदो अन्तरिवरोधताई सही रूपमा बुझ्न, सारा समय शत्रुलाई चिन्न र त्यसको विश्लेषण गर्न र त्यसलाई पराजित गर्नका लागि सही नीतिको तर्जुमा गर्न सक्छ । तर विभिन्न “वामपन्थी” र दक्षिणपन्थी अवसरवादीहरू उक्त समस्याहरूबाटे स्पष्ट छैनन् र तिनीहरूले धैर्ये गल्ती गरेका छन् पहिलो र प्रमुख रूपमा शत्रुलाई चिन्ने र त्यससित व्यवहार गर्ने मायिलामा गल्ती गरेका छन् । दक्षिणपन्थी गल्ती गर्ने अक्सर गरेर शत्रुलाई मित्र ठाने गल्ती गर्छन् । उत्तरी अधियानको बेलामा हामी उहान पुढा यस प्रकारको बडो स्पष्ट गल्ती गरिएको थियो । चियाडीमा च्याड काई-शेकले चेन शान्तियनको हत्या गरे, र कम्युनिष्ट पार्टीमाथि उक्त पहिलो प्रहार गरेपछि उनी स्पष्ट रूपले शत्रुतर्फ लागेर अधिकाधिक मात्रामा प्रतिक्रियावादी बने । त्यसो हुँदा पनि चेन तुश्युजस्ता हाम्रो पार्टीभित्रका मानिसहरू उनीसित सहयोग गर्ने पक्षमा रहे, किनभने तिनीहरूले उक्त मोडमा उनमा आएको परिवर्तनलाई देखा सकेनन् । “वामपन्थी” गल्ती गर्नेहरू अक्सर मित्रलाई शत्रु ठाने गल्ती गर्छन् । गृहयुद्धको बेलामा निम्न-पुँजीपतिवर्ग- निम्न-पुँजीपतिवर्गको माथिल्लो तह समेत पनि- हाम्रा मित्र थिए, र सेटेम्बर ८ तारिखको घटनापछि, मध्यम पुँजीपतिवर्ग पनि हाम्रा मित्र बन्न सक्ने भएका थिए । तर “वामपन्थी” विचलनवादी दृष्टिकोण भएका मानिसहरूले तिनीहरूलाई शत्रु, र अझ सबैभन्दा खतरनाक शत्रु

ठाने । तिनीहस्त पूरे गलत थिए ।
 कुनै अवस्थाहरूमा, कोही शत्रुहस्तके
 स्वभावमा दुईटा पक्ष रहेका हुन्छन् । तिनीहस्तित
 संयुक्त मोर्चाबाटाँदा दक्षिणपश्ची विचलनवादी
 दृष्टिकोण भएका कमरेडहरू तिनीहस्तित
 एकताबद्ध हुने सम्भावनाबारे मात्र सोच्छूर
 र तिनको प्रतिक्रियावादी स्वभावलाई बिसंच्छन् ।
 उदाहरणार्थ, प्रतिरोध युद्धको सुरुको अवधिमा,
 ठूला जमिन्दार र ठूला पुँजीपतिवर्गको एउटा
 अग्रको परिस्थिति गर्ने च्याहु कार्ड-शेक र

अवश्य पनि यस विन्दुमा हामी तिनीहरूसित एकताबद्ध हुन सक्छौं। तर हामीले कुन कुरा बुझन् सक्छौं भने तिनीहरू स्वयं ठूला जमिन्दार र ठूला उँगीपतिवर्गको प्रतिनिधित्व गर्छन् र जनवाद र पूर्ण प्रतिरोध युद्धको विरोध गर्ने कुरामा तिनीहरूले च्याडबाट आधारभूत रूपमा भिन्न छैनन्। च्याडसित तिनीहरूको अन्तरविरोध शासक वर्गको शिवारिभित्रको एउटा अन्तरविरोध हो। “वामपन्थी” विचलनवादी द्वाष्टिकोण भएका मानिसहरू यस अन्तरविरोधालाई मान्दैनन् र सबै शत्रुहरूलाई एकसाथ फाल्नुपर्छ भने कुरामा विश्वास गर्छन्। तर सबैलाई फाल्न गरिने प्रयासको परिणाम कस्तो हुन्छ भने कोही पनि फालिदैन।

शत्रु शिवर बदलन सकछ । दक्षिणपन्थी
विचलनवादी भएकाहरू हिजोका साथीहरू
अहिले आएर वास्तवमा शत्रु भइसकेको भए
पनि तिनीहरूलाई अहिले पनि साथीकै रूपमा
लिन्छन् । उदाहारणका लागि, उहान अवधिमा,
माथि हामीले उल्लेख गरेका सिड्धी लिऊ । एक
चरणमा, पुँजीपतिवर्गको प्रतिनिधिको हैसियतबाट
उनले हामीलाई सहयोग गरे । तर, उहानमा
पुणोपाठि, उनी दूला पुँजीपतिवर्गको दैनिक
प्रभावमुनि परे, र त्यसरी उनी प्रतिक्रियावादी
बने र शत्रुको पक्षमा लागे । त्यसो हुँदा पनि,
दक्षिणपन्थी विचलनवादी दृष्टिकोण भएका
कमरेडहरूले उनलाई विश्वासयोग मित्र ठाने,
उनीप्रति विश्वास गरे र उनीमाथि भर परे ।
“वामपन्थी” विचलनवादी दृष्टिकोण भएका
कमरेडहरू हिजोको कुनै शत्रु आज मित्र
हुन सक्ने भएपनि उनलाई शत्रु नै ठान्छन् ।
उदाहरणार्थ, सेप्टेम्बर १८ तारिखको घटनाअघि,
१९ औं मार्ग सेनाले दूला जमिन्दार र दूला
पुँजीपतिवर्गको स्वार्थमा सियाङ्गशी प्रान्तमा
हामीमाथि हमला गयो । तर सो घटनापछि
जब राष्ट्रिय क्रान्तिको लहर उच्चतामा पुग्यो,
त्यसले फूशियानमा हामीलाई सहयोग गयो ।
तर “वामपन्थी” विचलनवादी दृष्टिकोण भएका
कमरेडहरूले तिनलाई शत्रु नै ठाने र उनीहरू
तिनप्रति शत्रुतापूर्ण रहे । यो सबले के देखाउँछ
भने शत्रु शिवरमा दूलो वेमेल र असहमति
छ र दूला परिवर्तनहरू हुने गर्छन् । हामीले
विवेकका साथ परिस्थितिको विश्लेषण गर्नुपर्छ र
अन्तरविरोधको प्रयोग गर्ने धैरै जनालाई आफ्नो
पक्षमा ल्याउने, थोरैको विरोध गर्ने र आफ्ना
शत्रुहरूलाई एक एक गरी खत्तम पार्ने कमरेड
माओसेतुडको नीतिको अनुशरण गर्नुपर्छ ।
यसरी मात्र हामी वामपन्थी वा दक्षिणपन्थी
गल्तीलाई हटाउने छौं ।

नौलो जनवादी संयुक्त मोर्चामा सर्वहारावर्ग, किसान वर्ग, निम्न-पूँजीपतिवर्ग र उदारपन्थी पूँजीपतिवर्ग रहन्छन् र यदाकदा त्यसमा ढूला जमिन्दारहरू र ढूला पूँजीपतिवर्गका सदस्यहरू समावेश हुन्छन् । त्यसेले, हाम्रो पाँक्तहरूले फराकिलो क्षेत्र ओगटेका हुन्छन् र ती निकै जटिल, शक्तिमा असमान र एकताबद्ध पार्ने कठिन छन् । यस्तो खालका शक्तिहरूको बारेमा हाम्रो स्पष्ट दृष्टि हुनुपर्छ । तिनको कसरी विश्लेषण गर्ने, विशाल जनसंख्यालाई आफ्नो पक्षमा कसरी ल्याउने र नेतृत्वको लागि हामीमाथि जाइलाग्ने थेरै व्यक्तिहरूको विरोध कसरी गर्ने भने कुरा जानुपर्छ । यसलाई नबुझेको खण्डमा वापिले गल्ती गर्नेलै ।

सर्वहारावर्ग हाम्रो शक्तिहरूको मेरुदण्ड हो । यसको राजनीतिक चेतना उच्च छ र यसको सामर्थ्य दूलो छ, तर संख्या र तागतको दृष्टिबाट यो सानो छ । तस्र्थ, नौलो जनवादी क्रान्तिमा, सबभन्दा भरपर्दो मित्र, किसानवर्गमाथि भरोसा राख्नु आवश्यक छ, किनभने उक्त शक्तिहरूमा यसको अधिकता छ । कमेरेड माओ चतुडुको भनाइअनुसार, पाँच औलामा चारवटा तिनीहरू छन् । चीनको युद्ध वास्तवमा एउटा किसान युद्ध हो । किसानविना संग्रामहरू लड्न सकिदैन । उत्तरी अभियानको बेलामा सेना र पृष्ठ-शक्ति दुवैको विशाल बहुसंख्या किसानहरू थिए । गृह युद्धको बेलामा यो कुरा भन स्पष्ट रहयो, र हामीले किसानहरूमाथि पूरैसित भरोसा राख्न्नै । प्रतिरोध युद्धमा यही कुरा साँचो रहेको छ । किसानहरू भए हामी अधि बद्न र पछि हट्न दुवै सक्छौं, किसानहरूविना हामी थोरै संख्यामा र पुट्टा भएर मात्र अधि बद्न सक्छौं, र पछि हट्टे रहें ठाउँ हुनेछैन । “वामपन्थी” र दक्षिणपन्थी विचलनवादीहरूसित भमेलाको कुरा नै के छ भने तिनीहरू किसानहरूको महत्वलाई बुझन असफल छन् । तिनीहरू किसानलाई विसर्जन्नन् । किसानमाथि भरोसा नराख्न तर सर्वहारावर्गमाथि मात्र भरोसा राख्नु र त्यसरी एकलै अधि बद्ने आशा गर्नु एउटा “वामपन्थी” विचलनवादी गल्ती हो । परिणाम अलगिन पुग्नु हो । पुँजीपतिवर्गमाथि, खास रूपले दूला पुँजीपतिवर्गमाथि भरोसा राख्नु एउटा दक्षिणपन्थी विचलनवादी गल्ती हो । उहान अवधिमा, महान क्रान्तिको अन्त्यतिर पुँजीपतिवर्गलाई अस्तेव्वेता रहें र विसर्जन्नार्थाती रहें ए-

दूला जमिन्दार र दूला पुँजीपतिवर्गमाथि भरोसा
समेत राख्ने मानिसहरू- उदाहरणार्थ, ताड शेडची
र फेड युशियाड- थिए । दोस्रो उहान अवधिमा,
अर्थात् प्रतिरोध युद्धको सुरक्षो अवधिमा
कुनै कमरेडहरूले, क्वार्कन्टाडको नेतृत्वमा
रहेका सैनिकहरूले संग्राम जित्न सक्छन् भन्ने
विश्वास गरेर किसानमाथि होइन बरु दूला
पुँजीपतिवर्गमाथि भरोसा राखे । यस खालको
भरोसा निकै खतरनाक छ, किनभने यसले
पराजयतर्फ र हाप्रो गिरफ्तारीतर्फ लैजान्छ ।
दोस्रो उहान अवधिमा, पार्टीको केन्द्रीय समितिले
लिएको कार्यादिशा सही भएकोले र हाप्रो
धेरेजसे सैनिकहरू उत्तरी चीनमा रैथाने रहेकोले,
हामीले महान क्रान्तिमा भोगेजस्तो पराजय भोम्नु
परेन । तर खतरा अझ पनि थियो । पछि, महान
पृष्ठ क्षेत्रमा हाप्रो कामामा एउटा कमजोरी के
रहयो भने हामी ग्रामीण इलाकामा जनवादी
आन्दोलनको विस्तार गर्न असफल रहयौं ।

नाला जनवाद क्रान्तिका पातका शहर। निम्न-पुँजीपतिवर्ग पनि एउटा आधारभूत शक्ति हो। तर त्यसो भए पनि, हामीले आफूलाई किसानहरूसित एकताबद्ध गर्नु परेको हुन्छ। मजदुर र सहरी निम्न-पुँजीपतिवर्गमाथि मात्र भरोसा राख्वेर हामी कहिले पनि क्रान्तिलाई विजयतर्फ बढाउन सक्नेछैनौं। दक्षिणपन्थी भुकाव राख्ने कमरेडहरू अर्के कुरा सोच्छन्। तिनीहरू गलत छन्। अर्कोतिर, “वामपन्थी” भुकाव राख्नेहरू सहरी निम्न-पुँजीपतिवर्गलाई

समेत बहिष्कार गर्न चाहन्छन् । सहरी निम्न-पूँजीपतिवर्गका प्रतिनिधिहरू बुद्धिजीवि हरू । बुद्धिजीविहरूले खेल्युपर्ने कुनै भौमिका छैन भने कुरामा विश्वास गर्ने कमरेडहरू पनि गलत छन् । तर महान क्रान्ति असफलताको समयमा मजदुर र सहरी बुद्धिजीविहरूस्थाथि मात्र भरोसा राखियो । उदाहरणार्थ, क्वाढचाउ विद्रोहमा सहरका मजदुरहरू र मुख्यरूपले बुद्धिजीविहरू रहेको अफिसर प्रशिक्षण समूह मात्रको परिचालन गरियो । किसानहरूस्थाथि भरोसा राखिएन, न त ग्रामीण इलाकातिर पछि हट्टे कुनै योजना नै थियो । त्यसैले क्वाढचाउ विद्रोह असफल भयो । शन्याई विद्रोहमा पनि त्यस्तै भयो । शत्रु सबभन्दा बलियो रहेको ठाउँ शन्याईमा कठोर प्रतिरोध गर्नका लागि सहरी मजदुरहरू र बुद्धिजीविहरूको एउटा हिस्सामाथि भर पर्ने योजना रहयो । परिणाम असफलता रहयो । आज हामी फेरि ठूल-ठूला सहरहरूमा पस्न लागेका छौं । शत्रुको कब्जामा रहेका इलाकाहरूमा सहरमा काम गर्ने कमरेडहरूले कुन कुरा बुझ्नु पर्छ भने ग्रामीण इलाकासित संयोजन गरेर मात्र हामी आफ्नो इच्छामा अधि बढन वा पाँच हट्टन सक्नेछौं । मजदुर, किसान र निम्न-पूँजीपतिवर्ग एकताबद्ध हुँदा मात्र हामी बलियो हन्छौं ।

उदार पूँजीपतिवर्ग पनि नौलो जनवादी संयुक्त मोर्चाको पर्किमाझ पर्छ । हामी त्यसलाई एउटा मध्यस्थ शक्ति भन्छौं । कमरेड माओ चतुर्ड हामीलाई के बनाउँछन् भने त्यो एउटा कमजोर, दुलमुल वर्ग हो र सर्वहारावर्गले त्यसलाई आफ्नो पक्षमा तानु पर्छ, त्यससित एकबद्ध हुनु पर्छ, अथवा कमसेकम त्यसलाई तरस्थ पार्नुपर्छ, तर त्यसमाधि भर पर्नु हुँदैन । किम्यान्तर्भूत प्रजनन-किम्यान जनवालाई तिर्प्पन

किसानवंग र मजुरुन-किसान जनतालाई बसनु
र उदार पुँजीपतिवर्गमाथि भरोसा राख्नु भनेको
दक्षिणपन्थी विचलन हो । त्यो गलत छ ।
उदार पुँजीपतिवर्गसित एकबद्ध हुन इन्कार गर्नु
“वामपन्थी” विचलन हो । त्यो पनि गलत छ ।

कुनै ठूला जमिन्दारहरू र ठूला
पुँजीपतिवर्गका कुनै समस्याहरू कहिलेकाही
संयुक्त मोचामा समेत हुन सक्छन्, तर स्पष्ट
रूपले मिश्रित भावाना लिए । पुँजीपतिवर्गको
चरित्रमा दुइटा पक्ष छन् । निम्न-पुँजीपतिवर्गका
पनि त्यस्तै छन् । तर ठूला जमिन्दारहरू र ठूला
पुँजीपतिवर्गको दोहोरो चरित्र अधिक स्पष्ट छ,
तिनीहरूमा प्रतिक्रियावाद गहिरोसित गाडिएको
छ । तसर्थ, उनीहरूसित मिलेर काम गर्दा, हामी
निरन्तर आफ्नो रखवारीमा रहनु पर्छ, तिनका
प्रतिक्रियावादी प्रवृत्तिहरूको विरोध गर्नुपर्छ र
तिनीहरूमाथि कहिलै भर पर्नु हुँदैन । उहान
अवधिमा, महान क्रान्तिको अन्त्यतिर, हामी ताड
शिङ्डीमाथि मात्र होइन, बरु थाड शेडची र फुड
युशियाडमाथि पनि भर पच्यौ । फलस्वरूप, हर
कुरो फेरियो । यो महान क्रान्तिको असफलताबाट
सिक्कुपर्ने एउटा शिक्षा हो । त्यसबेला दुई
खालका सशस्त्र सेना थिए । एउटा थियो हाम्रो
सेना, जसमा पार्टीको प्रत्यक्ष नेतृत्वका ये थिडिको
२४ औं डिभिजन र अन्य सशस्त्र एकाइहरू,
र व्यापक मजदुर-किसान जनताको सशस्त्र
सेना रहेका थिए । क्वाडोडेविं उहानसम्म
सर्वत्र, र खासगरी हुनानमा, मजदुर र किसानहरू
हतियारबन्द थिए । ती हाम्रो सेना थिए । अर्को
सेना चाहिं ठूला जमिन्दार र ठूला पुँजीपतिवर्गको
सशस्त्र सेना थियो । हाम्रो पार्टीको नीति आफैनै
सेवापर्नी एसर्वे राजा राजिनामा र राज

पुँजीपतिवर्गका सेनामाथि, थाड शेढ्वारी र फेड युशियाडका सैनिकहरूमाथि भरपर्ने रहयो । मलाई याद छ, १९२७ मे २१ तारिखको घटनापछि, जब उहान संकटमा थियो, उक्त नीति एकदमै स्पष्ट भयो । त्यसबेला केन्द्रीय कमिटीको आशा कथित किसान नेता फेड युशियाड, “इसाई सेनापति” माथि केन्द्रित थियो । कम्युनिष्ट पार्टी, क्वोमिन्टाड र विदेशी कमरेडहरू समेत सबैको आशा उनीमाथि केन्द्रित थियो । फेड युशियाड लडाई थोन्युआनबाट शेन्चाउ जाँदा, उहानमा राष्ट्रिय सरकार प्रमुख विशेष रेलगाडीबाट उनलाई भेटन गए, हाम्रो पार्टीले पनि उनलाई भेटन शाड कुओताओलाई पठायो । तर कुरा कस्तो भयो भने फेड युशियाडले शुचाऊमा च्याड काई-शेकलाई भेटे, र यसको परिणाम हाम्रो लागि दूलो फजिती (चभखभचकबर्ब) रहयो । केडले उहानका जनतालाई धोका दिए । त्यसीरी उहानको आशा चकनाचु भयो । यो आफैनै सेनामाथि भर नपरेर दूला जमिन्दार र दूला पुँजीपतिवर्गको सशस्त्र सेनामाथि भर पनको कटु अनुभव थियो । निश्चय पनि, त्यहाँ भूमि क्रान्तिको सवाल थियो, तर केन्द्रीय समस्या हथियार थियो र त्यस बेला यो कुरा बिलकूल स्पष्ट थियो । दोस्रो उहान अवधिमा, क्वोमिन्टाड सेना सुधारिएको नभए पनि हामी त्यससित सहयोग गर्न सक्छौ भने हाम्रो विश्वास थियो । त्यो पनि त्यसै एउटा अवसरबादी गल्ती थियो ।

माधिको मेरो भनाइबाट कुन कुरालाई देख्न सकिन्छ भने यदि हामीमा सर्वहारावर्ग, किसानवर्ग, निम्न पुँजीपतिवर्ग, उदार पुँजीपतिवर्ग र दूला पुँजीपतिवर्गको एउटा अंग अङ्गालेको हाप्रो जापान-विरोधी राष्ट्रिय संयुक्त मोर्चामा संलग्न दूला र जटिल शक्तिहरूबाट स्पष्ट सम्बद्धारी भएन भने हामी “वामपन्थी” वा दक्षिणपन्थी विचलनवादी गल्ती गर्नेछौं। पाटीको केन्द्रीय कमिटी र कमरेड माओ चतुडको नेतृत्वमा, हामीले उक्त शक्तिहरूको विश्लेषण गरेर तिनलाई तीन श्रेणीमा छुट्याएका छौं, मजदुर, किसान र निम्न पुँजीपतिवर्ग रेहका प्रगतिशिल शक्तिहरू, मध्यम शक्तिहरू वा अन्तरामाध्यामिक शक्तिहरू, र कट्टू वा प्रतिक्रियावादी शक्तिहरू, अर्थात् दूला जमिन्दार र दूला पुँजीपतिवर्ग। प्रादेशिक शक्ति समूहहरू मध्यम नजिक कहीं- वा मध्यम र कट्टू शक्तिको बीचमा पर्छन्। आफ्नो वर्ग चरित्रमा तिनीहरू प्रतिक्रियावादीसित मिल्दा छन्, तर च्याड काई-शोकप्रति आफ्नो विरोधमा तिनीहरूले मध्यम शक्तिहरूले गर्ने काम गर्छन्। उक्त विश्लेषणको आधारमा, हामीले प्रगतिशिल शक्तिहरूको विकास गर्ने, मध्यम शक्तिहरूलाई आफ्नो पक्षमा तान्ने र कट्टूहरूलाई अलग्याउने, फुटाउने र हमला गर्ने नीति बनाएका छौं। यो धेरैजनासित एकबद्ध हुने, थोरैको विरोध गर्ने र खाराब कट्टूपन्थीहरूमाथि प्रहार गर्ने नीति

हो । दक्षिणपन्थी दृष्टिकोण भएका मानिसहरू यस नीतिप्रति सहमत छैनन् । महान क्रान्तिको अन्त्यतिर, चेन तुश्यु वामपन्थी, मध्यम र दक्षिणपन्थीबीच भेदभाव गर्ने कुराको विरोधी रहे र त्यस्तो भेद गरेमा मानिसहरूले हामीले तिनलाई फुटाउन गइरहेको भन्नान् भने उनको डर थियो । दूला जमिन्दारहरू र दूला पुँजीपतिवर्ग त्यस्तो भेदभाव चाह्दैनथे, र चेन तिनीहरूको मुखपत्र बने । वामपन्थी, मध्यम र दक्षिणपन्थीबीच भेद छुट्याउनमा भएको असफलताको नतिजा कस्तो रह्यो भने वामपन्थीहरू मध्यमतर्फ विस्तारै सरेर गएर र आखिरमा दक्षिणपन्थमा सामेल भए । दोस्रो उहान अवधिमा सो गल्ती दोहोरियो । १९३७ मा भएको दिसेम्बर सम्मेलनमा, फेरि यस्ता कोही थिए जो शक्तिहरूलाई वामपन्थी, मध्यम र दक्षिणपन्थीमा होइन, बरु जापानको प्रतिरोध गर्ने र प्रतिरोध नगर्नन्मा, वा जापान-विरोधी र जापान-समर्थकमा वर्गीकरण गर्न चाहथे । तिनीहरूको कस्तो विश्वास रह्यो भने जापान-समर्थक शक्तिहरू छाडेर सबै वर्गहरू जापानको विरोध गर्नन्मा फलाम जतिकै जब्बर छन् । उक्त खालिको चिन्तन दूला जमिन्दारहरू र दूला पुँजीपतिवर्गको प्रभावको प्रतिबिम्ब थियो । त्यसरी उक्त अवधिमा, च्याड काई-शेकको व्होमिन्टाइको युद्ध-सरदारी र कासिएट चरित्रलाई बिसिने काम भयो । तिनीहरूलाई हामीसँगै काँधमाकाँध मिलाएर उभिरहेका, अरु जस्तै अला र राग्रा ठानियो । वामपन्थी, मध्यमपन्थी र दक्षिणपन्थीमा शक्तिहरूको वर्गीकरण गर्नु आवश्यक छ । त्यस्तो विभेद गर्नु सही छ र नगर्नु गलत छ । अर्कोतीर, “वामपन्थी” दृष्टिकोण भएकाहरू सर्वहारावर्गमा मात्र, सर्वहारावर्गको अगुवामा मात्र विश्वास गर्न्छ । तिनीहरू आफूलाई आम जनताबाट छुट्टै राख्छन् र आफूनै पर्किभिक्राकाहरूसित समेत आफूलाई मिलाउदेनन् । योपनि गलत छ । तर्थस्थ वामपन्थी, मध्यमपन्थी र दक्षिणपन्थी सम्बन्धी कम्पेड माओ चतुडको विश्लेषणबाबै र प्राप्तिशिल शक्तिहरूको विकास गर्ने, मध्यम शक्तिहरूलाई आफूनो असाधारण र असाधारणी ताँही तेही

संयुक्त...

तथा प्रतिक्रियावादीहरूलाई अलग्याउने उपायहरूबारे समझदारीको कमीले गर्दा “वामपन्थी” र दक्षिणपन्थी दुवै गल्तीहरू हुन गए । परिणाम आफैले आफूलाई अलग्याउनु हुन जान्छ । यो संयुक्त मोर्चामा रेहेका शक्तिहरूको विश्लेषण हो । हामीमा यस खालको समझदारी हुनुपर्छ, नब्रनेहामीले गलीले गर्नेछौं ।

“वामपन्थी”, मध्यमपन्थी

र दक्षिणपन्थीमा संयुक्त मोर्चाका घटकहरूको वर्गाकरण गरेर मात्र पुऱ्डैन । एक पाइला अघि बढेर, हामीले अधिक सुक्ष्म भेद गर्नुपर्छ । सर्वहारावार्य मात्र होइन, बरु किसानवर्ग, निम्न-पुँजीपतिवर्ग, उदार पुँजीपतिवर्ग र कहिलेकाहीं दूला जिम्नारहरू तथा दूला पुँजीपतिवर्गका सदस्यहरूसमेत समावेश हुने यस्तो विशाल शक्तिसित व्यवहार गर्दा उक्त कुरा आवश्यक छ ।

सर्वहारावार्य यस डफ्फाको प्रमुख हो, नेता हो । अन्य वर्गहरू, दूला जिम्नारहरू, दूला पुँजीपतिवर्ग र उदार पुँजीपतिवर्ग एमात्र होइन, निम्न-पुँजीपतिवर्ग र किसानवर्ग पनि यसबाट (सर्वहारावार्यबाट- अ.) फरक छन् । त्यसैले, कमरेड माओ चतुर्डले संयुक्त मोर्चाभित्र हाम्रो स्वाधीनता र पहलकदमीलाई कायम गर्नुपर्ने खाँचोलाई औल्याएका छन् ।

स्वाधीनता र पहलकदमीको अर्थ सर्वहारावार्यको स्वाधीनता हो, किनभने त्यसको आफ्नै नीति र विचारधारा छ । त्यसले अरुस्थिति भिलेर काम गर्छ, तर अरुहरूमा विलिन भएर जाँदैन । जहाँ विभेदहरू हुन्नन्, त्यहाँ संघर्ष हुन्न । आफ्झो स्वाधीनता र पहलकदमीका कायम रहने सर्वमा, सर्वहारावर्ग संयुक्त मोर्चामा एकत्रबद्धताको पक्षमा छ । त्यसले अरु वर्गहस्तबाट आफूलाई प्रभावित पार्न दिनैन । कमरेड माओ चतुर्ड अक्सर के भन्न भने संयुक्त मोर्चामा हुँदा हामीमा अरु वर्गहरूको प्रभाव सजिलै पर्न सकछ, त्यसैले विभेद गर्नेमा जोड नगर्नु गलत हुन्न । दक्षिणपन्थी दृष्टिकोणका समर्थकहरू विभेद गर्न चाहेदैन । प्रतिरोध युद्धताका उहान अवधिमा कोही मानिसहरूको मत कस्तो थियो भने हामीले “साभा आधार खोज्नु र मतभेदलाई बेवास्ता गर्नु” पर्छ, जसको अर्थ सम्भारी मात्र हुनुपर्छ र मतभेद हुनु हुँदैन भने हो । त्यसको कारण के भने तिनीहरू सर्वहारावर्ग अरु वर्गहस्तबाट भिन्न छ भने कुरा बुझ्दैन । कोही कमरेडहरू भेद र साथै एकता किन आवश्यक छ भने कुरा बुझ्दैन । भेद नगरिएमा, हामी अरुहरूमा विलिन हुँदैन र तिनीहरूबाट निश्चित रूपले प्रभावित हुँदैन । “वामपन्थी” प्रवृत्त भएका कमरेडहरू भेद गर्ने बारे रातोदिन कुराकानी गर्नेन् र अरुहरूसित साभा कार्यवाहीमा भाग लिन इकार गर्नेन् । तिनीहरू सामाजिक विशाल विद्यालयहरूमा विद्यार्थी विद्यार्थी, र तिनीहरूले कुन कुरालाई बुझेन् भने हामीले बरु उनीहरूलाई नौलो जनवादको लागि सामाजिक-विद्यार्थी तथा सामन्त-विद्यार्थी संघर्षका सम्बन्धमा शिक्षित पार्नु पर्दछ । कुने भेद नगर्ने दक्षिणपन्थी विचलनवादीहरू र अहिलेको लागि एकता हासिल गर्ने उपाय नेपोजिकन भेदमा अति जोड दिने “वामपन्थी” विचलनवादीहरू दुवै गलत छन् । दुवै स्थितिहरू अरु वर्गहस्तबाट प्रभावित छन्, र त्यसको कारण के भने तिनीहरू सर्वहारावर्ग अरु वर्गहस्तबाट भिन्न छ भने कुरा बुझ्दैन ।

हाम्रो आँखा अगाडि परिवर्तन भइहेका विशाल विश्व व्यवस्था अकल्पनीय अति अकल्पनीय छ । सत्ताको अज्ञानता वा अच्यो नशाले मात्र यसलाई बेवास्ता गर्दछ । परिचमले आफ्झो दौड चलाएको छ र अति विस्तारित भएको छ, अन्य संस्कृतीहरू र सोने तरिकाहरूप्रति अस्वेदनील बाध्य पार्ने ईश्वर-प्रदत्त अधिकार छ भनेर विश्वास गर्न भिन्न छ र यसको मापदण्डहरू स्वीकार गर्न जोड गरिन्छ भने त्यसको अन्य निश्चित छ ।

हाम्रो आँखा अगाडि परिवर्तन भइहेका विशाल विश्व व्यवस्था अकल्पनीय अति अकल्पनीय छ । सत्ताको अज्ञानता वा अच्यो नशाले मात्र यसलाई बेवास्ता गर्दछ । परिचमले आफ्झो दौड चलाएको छ र अति विस्तारित भएको छ, अन्य संस्कृतीहरू र सोने तरिकाहरूप्रति अस्वेदनील बाध्य कायम गराउनको लागि आजसम्म लाग्नु हुँदै आएको छ । यसैको परिणाम हो जानै धरानमा गोरु काटेको बहानामा हिन्दु अतिवाहीहरूले अदिवासी जनजातिका विश्वास हिन्दुतार्ज्यको रक्षा गरेको छ र त्यसका लाग्ने नेपाल सरकारले आजसम्म पनि पञ्चायती हिन्दु अदिवाज्यको ऐन, कानूनलाई तै लागु गरेको स्थिति छ । राज्यले गर्ने नेपालको गलत नीति पक्रेर हिन्दु अतिवाहीहरूले धार्मिक हिस्सा, जातीय दिवा र छुआकुलोको नाममा अमानवीय कार्य गर्ने आएका छन् । यस्ता गतिविधिलाई विदेशी अतिवाही धुस्पैठले तुलो महत पुऱ्याएको समाचार सार्वजनिक हुँदै आएको छ । यसैको परिणाम हो जानै धरानमा गोरु काटेको बहानामा हिन्दु अतिवाहीहरूले अदिवासी जनजातिका विश्वास हिन्दुतार्ज्यको रक्षा गरेको छ र त्यसका लाग्ने नेपाल सरकारले आजसम्म पनि पञ्चायती हिन्दु अदिवाज्यको ऐन, कानूनलाई तै लागु गरेको स्थिति छ ।

केही समयता मगर, तामाङ लगायत सम्पूर्ण मतभेदलाई धर्मनिरपेक्षा राज्य कायम गराउनको लागि आजसम्म लाग्नु हुँदै आएको पञ्चायती हिन्दु अदिवाज्यको ऐन कानूनलाई अविलम्ब खरेज गराउन र राज्यले सम्भावको व्यवहार गरिने एन कानून निर्णय गरी लाग्न गराउन न्यायप्रेरी नेपाली जनतासँग हाम्रो पार्टी जोडदार आह्वान गर्दछ ।

मैले यहाँ भनेको शुद्ध गाँधी विचार हो: तपाईंले हिंसा प्रयोग गरेर अरुलाई भौतिक, अर्थिक, सैन्य, संरचनात्मक, संस्कृतिक र वातावरणीय हामी पुऱ्याउन सक्नुहुँछ । तर, ढितो चाँडी, तपाईंको हिंसाबाट यसले तपाईंलाई भ्रष्ट बनाउँछ, तपाईंको निर्मित माया भन्दा धैरे धृणा हुँनेछ । एक महत्वपूर्ण जन विकास हुँनेछ ।

गहिरो सामाजिक-सांस्कृतिक अर्थमा, क्रिस्तियन ओक्सीटेन्टले ती धैरे प्रकारका हिंसाबाट हिंसाहरूलाई अनुचित रूपमा समस्याग्रस्त परेको छ जसमा यसले संस्कृतिक रूपमा आफ्झो समान्य रूपमा भने हो भने, जसमा बनाएको छ ।

चीनमा परिचमले शीतयुद्ध दैनिक समाचारहरूमा चिन्ह, व्यापार, ताइवान र स्थानीय आरोपहरू उद्योगका अन्य नियमित विषयहरूभन्दा धैरे हावी भएका छन् । यो मानवताको विकासको तरिकामा गहिरो टेक्नोलोजी (भू धारात्मीय) परिवर्तनहरूको बारेमा हो । परिचमले देशहरू या त यसमा समेत हुँनेछ र योगदान गर्नेछन् या नयाँ संसारमा विकास बाहिरीहरूको अनावश्यक र अपरिहार्य परिवर्तनहस्तांग अनुकूलम हुँनेछ ।

हामीलाई अकारो १०० वा सो वर्षपछिको कारण दूला गलीपतिवर्गको प्रभाव हो, त्यसिति सहयोग गर्दा त्यसको प्रभाव सजिलैसित पनि जान्छ । जब ती पुँजीपतिहरूलाई चिया वा भोज खान आमन्त्रण गर्नेन्, हामी भेद गर्न छाइछौं र हामी दूला पुँजीपतिवर्ग र दूला जिम्नारहरूको प्रस्तावलाई भै गरेर अघि सार्वजनिक आफ्झो प्रस्तावले के भनेका छन् भने सामान्य रूपमा भने हो भने, जब हामी फाटो हुँदा “वामपन्थी” गर्नेन् हुँदै गम्भीर रहन्छ । पार्टीको “हाम्रो पार्टीको इतिहासमा केही सवालहरूपरि

प्रस्ताव” मा उक्त कुरा देखाइएको थियो । त्यसबाहेक, हाम्रो पार्टीका धैरेजना कमरेडहरू निम्न-पुँजीवाही विकासको कमीले गर्दा “वामपन्थी” र दक्षिणपन्थी दुवै गलीहरू हुन गए । परिणाम आफैले आफूलाई अलग्याउनु हुन जान्छ । यो संयुक्त मोर्चामा रेहेका शक्तिहरूको विश्लेषण हो । हामीमा यस खालको समझदारी हुनुपर्छ, नब्रनेहामीले गलीले गर्नेछौं ।

(लेखक स्टीवेनसिथ थिङ्क ट्रायाड ट्रान्सनेशनल फाउंडेशन फर पिस्का निर्देशक हुन् ।)
अनुवाद : विशाल

धार्मिक...

सहनुभूति र सहयोग विस्तार गर्ने र यसका दुष्टाहरूका विश्व “जस्तालाई तस्तै” को नीतिवाट टाढा रहने दर्शन सबैभन्दा सुरक्षित दर्शन हो ।

गर्दछ । साथै समाजको सह-अस्तित्व र सद्भावलाई खलल पार्ने गरी अभिव्यक्ति दिने भगवती पाण्डेलाई कडा कारवाही गरियोस् भन्ने माग गर्दछ ।

चन्द्रा...

समान र सम्भनामा कविहरू प्रा.डा.जगदीशचन्द्र भण्डारी, प्रा.डा.ताराकान्त पाण्डेय, बलराम तिमिलस्ना, बसन्त बोगटी, प्रभात सापकोटा, शोभा दुलाल, छायाँदाँत न्यौपाने, अशोश सुवेदी, दिक्षा पाउङ्गे, आस्था घिमिरे, पञ्चकुमारी परियार, अनीराज पौडेल, विष्णु न्यौपाने, इन्द्रा अधिकारी, नन्दिस अधिकारी, प्रिनिशा बोगटी, मञ्जिल बोगटी, पुन्य आचार्य लगायतले स्थापना र परिवर्तनहरूको विश्वासमान र विश्वासहितको संघीय जनगणनाको गर्दछ ।

कार्यक्रममा हुँडीराज अधिकारीले गीत प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

सुनिता बुढाओकीले सञ्चालन गरेको कार्यक्रममा विश्वासको रूपमा बोल्दा प्रहरीले गर्नुभएको थियो । संयोजक सञ्चालनले कार्यक्रममा विश्वासको रूपमा बोल्दा प्रहरीले गर्नुभएको थियो ।

काठमाडौं....

अधिवेशनले पदम लामा संयोजक र शिव

सुवेदी सहस्रेयोजक रहेको १३ सदस्यीय बडा कमिटी निर्णय गरेको छ ।

काठ

